

YENİ YILA GİRERKEN*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi dünyanın ve ahiretin hayırlarına, lütuflarına, nimetlerine, güzelliklerine, saadetlerine erdirdin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Hicrî 1419. Yıl

Biliyorsunuz İslâm'ın beş büyük ibadetinden, temelinden birisi olan hac ibadeti, kamerî senenin son ayında, Zilhicce ayında olur.

Biz Türkiye'de şemsî seneyi kullanıyoruz, güneşe göre 365 günlük takvimi kullanıyoruz. Ama İslâmî takvim, Peygamber SAS Efendimiz'in zamanından beri kullanılan hicrî takvim kamerîdir. Güneşe göre değil, aya göredir. Onun bir yılı 354 gündür. Onun için bu on bir günlük farktan dolayı, kamerî senenin yıl başı, her sene on bir gün daha geri kaldığı için, sene sonundan sene başına doğru ters istikamette, her sene biraz geriden gelir.

Meselâ, bu sene Kurban Bayramı şu ayda şu günde olduysa, önümüzdeki sene ondan biraz daha önce olacak, ondan sonraki sene biraz daha önce olacak, on birer gün öne alınacak.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Böylece hicrî takvim, bizim takvimimize göre değişme gösteriyor, aynı mevsimde kalmıyor. Bayramlar da senenin bütün mevsimlerini şereflendirmiş oluyor. Ramazan da bazan yaza geliyor, bazan kışa, bazan bahara, bazan sonbahara geliyor; uzun yaşayanlar bilirler.

Şimdi bu Arabî kamerî senenin ayları da; *Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir, Cumâde'l-ûlâ, Cumâde'l-âhire, Receb, Şa'ban, Ramazan, Şevvâl, Zilkâde, Zilhicce...* diye gider. Bu ayların bazılarının isimlerini biliyorsunuz. Çünkü o ayda doğan çocuklara o ayın ismini veriyorlar. Meselâ, Ramazan ismi neden verilmiş?.. Ramazanda doğmuş da çocuk, onun Ramazan ismini vermişler. Veya Şa'ban, veya Receb; bunlar ay ismi...

Safer ayında doğdu ise, Sefer demişler. Bayramda doğan kimselere Bayram adı veriliyor. Meselâ Ankara'daki mübarek, camisi olan evliyâullahtan meşhur zâtın, Hacı Bayram-ı Velî'nin lakâbı böyle olmuş.

Kamerî senenin son ayı olan Zilhicce ayında, hac yapılıyor. Hacca gelenler hacda Arafat'a çıkıyorlar. Hac vazifesi bitiyor, Zilhiccenin onunda Kurban Bayramı oluyor, kurbanlarını kesiyorlar; dînî güzel bir bayram... Arafe günü çok mühim bir gün...

Hacılar bu sene haclarını yaptılar, Allah kabul eylesin... Artık büyük çoğunluğu Türkiye'ye dönmüştür şu sıralarda... Artık çok az bir kısmı kalmıştır, onlar da dönmek hazırlığındadır.

Hacıları bekleyenler hacılarına kavuşmuşlardır. Allah kavuşmayanları da kavuştursun... Hac yapanların ibadetlerini makbul eylesin..

Hac ayı bitince, akşamleyin gökyüzüne bakarsanız, incecik yeni hilâli göreceksiniz. İşte bu yeni bir ayın başladığını gösteriyor. Şimdi biraz da kalınlaştı tabii, dördü, beşi oldu. Bu haftanın pazartesi günü, yeni ayın biri idi. Avustralya'da durum sekiz saat farklı olduğundan, pazartesi günü biri olamadı, salı günü oldu aybaşı...

Tabii bu ay Muharrem ayı olduğu için, senin ilk ayı olduğundan, aynı zamanda hicrî yılbaşı oluyor. Demek ki hicrî yılın ilk haftası içinde bulunuyorsunuz. Bu münasebetle hepimizin bayramlarını tebrik ediyorum. Bayram konuşması yapmıştık ama, nice nice bayramlara mutlu olarak erişin diye dilerim Cenâb-ı Mevlâ'dan... Bir de bu yeni hicrî yılınızı, dînî yılınızı kutlarım; Allah hayırlı, mübarek eylesin...

Bütün İslâm alemi için, bütün insanlık için hayırlı olsun, hayırlara vesîle olsun... Şerler, sıkıntılar, üzüntüler, acılar, elemeler, kederler, gitsin; yerine güzellikler, mutluluklar gelsin... Herkes mutlu olsun... Herkesin iyiliğini istiyoruz; herkesin dünyada, ahirette bahtiyar olmasını diliyoruz. Yeni hicrî yıl hayırlı olsun... Şimdi artık yeni hicrî yılımızın, 1419. hicrî yılın dördüncü, beşinci gününe gelmiş oluyoruz.

b. Bazı Sevaplı Oruçlar

Konuşmalarımızda size sevaplı şeyleri önceden hatırlatıyorduk; onları yapın, sevap kazanın, Allah'ın rızasını kazanın, mükâfâtınız çok olsun diye... Önümüzdeki günlerde on Muharrem orucu var. Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan orucu farz kılınmadan önce, on Muharrem'de oruç tutardı ve ashabına da tutunuz diye emrederdi.

Biliyorsunuz Ramazan'ın dışında bazı böyle sevaplı oruçlar vardır. Bu Muharrem orucundan sonra, onları da size anlatacağım.

Bu Muharrem orucu geleneksel bir oruç, peygamberler tarihinde önemli bir gün bu Muharrem'in onu... Nuh AS tufandan kurtulmuş, selâmete ermiş. Ondandır dolayı aşûreler pişiyor. Hani gemideki en son kalan erzak pişirilmiş diye rivayet olduğundan, bizde adet olarak yerleşmiş. Annelerimiz evlerde aşûreler pişiriyorlar, içinde her şey oluyor. Üzüm oluyor, fıstık oluyor, nohut oluyor... vs. Tatlı, güzel, gülsuları ile aşûreler pişiriliyor, komşulara ikram ediliyor, "Mübarek olsun!" deniliyor.

Aşûre sözü de, on sözüyle ilgili... Aşere on demek Arapça'da, Aşûre de Muharrem'in onuncu günü oluyor. Kutlu, mübarek bir gün, Peygamberler tarihinde önemli bir gün... Onun için bu günde oruç tutmak Peygamber Efendimiz tarafından tavsiye edilmiş. Yalnız müslümanların kendilerine özgü şahsiyetleri olduğundan, İslâm ve müslümanlar kendi başına

bir bütün, bir varlık olduğundan başkasına benzemediğinden, tam bir nizam, en güzel nizam olduğundan, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Siz Muharrem orucunu tutarken, ya dokuzuyla onunu tutun, ya da onuyla on birini tutun!”

Peygamber Efendimiz'in zamanında, Medine'deki halklar da tutarlardı. Nuh AS'dan an'ane, tufandan kurtulma o gün oldu diye; Mûsâ AS Firavun'dan o günde kurtulmuş diye, onlar da tutarlardı ama; İslâm o peygamberleri hak peygamber olarak kabul ediyor ama, İslâm hristiyanlığın veya yahudiliğın devamı değil... İslâm Allah'a ibadet etmenin özü bozulmamış olan şekli... Bozulanları düzelten, doğrusunu ortaya koyan bir din...

Meselâ, bozulmuş olan inançlarda, insanlar Allah'a ibadet etmeyi, kulluk etmeyi bırakıp da başka şeylere, hattâ peygamber bile olsa başka varlıklara tapınınca, şirk oluyor, Allah sevmiyor.

Ağaçlara, putlara, dağlara, heykellere, haçlara tapmak günah oluyor. Allah'ın gazab ettiği sevmediği bir şey oluyor.

İslâm bunları düzeltmek için gelmiş. İslâm dininin en önemli görevi, vurguladığı en önemli husus nedir?.. Allah'a inanacaksınız ve yalnız Allah'a kulluk edeceksiniz. Onun için Fâtiha'yı okurken:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(فاتحة:ه)

(*Iyyâke na'bûdü ve iyyâke nestaîn.*) “Ancak sana ibadet ederiz ve sadece senden yardım dileriz, başkasından değil.” (Fâtîha: 5) diyoruz. “Senin kudretini, varlığını, birliğini anlamış arif mü'min kullarız.” demiş oluyoruz.

Dinde en önemli konu neymiş?.. Tevhidmiş. İnsanların Allah'tan gayriye tapmaması, Allah'a itaat etmesi, Allah'a ibadet etmesi... Tabii biz öbür peygamberlerin de Allah'a ibadet etmeyi söylediğini, sonradan onların ümmetlerinin inançlarını koruyamayıp şaşırdıklarını, sapıttıklarını biliyoruz. Peygamber Efendimiz doğruyu öğrettiği için, taklit olmadığından, İslâm'ın kişiliğinin korunmasını emrediyor:

“—Siz de 9 ve 10 Muharrem'de, veya 10 ve 11 Muharrem'de oruç tutun!” diyor.

Siz de takvime bakıp 9 ve 10 Muharrem'i, veyahut 10 ve 11 Muharrem'i tesbit edin. Hangisi sizin çalışmanıza, gününüze, iş hayatınıza, sıhhatinize uygun düşüyorsa, o günde bu Muharrem orucunu tutuverin!..

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şeriflerinde, Ramazan orucundan başka bazı oruçları tavsiye etmiştir. Neden oruç tutuyoruz?.. Oruç tutmak insanın iradesini kuvvetlendiriyor, nefsinin terbiye ediyor, bedenine sıhhat kazandırıyor, birçok maddî mânevî faydaları oluyor. Bunu

Ramazan'da çok güzel bir şekilde görüyoruz. Ramazan'ın dışında da bu güzel ibadet devam etsin diye, Peygamber Efendimiz bazı oruçları kendisi de tutmuş, ümmetine de tavsiye etmiş.

Tavsiye ettiği oruçlardan bir tanesi, pazartesi-perşembe oruçları... Peygamber Efendimiz, her hafta pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmayı severdi ve tavsiye buyururdu. Sebebini de şöyle açıklıyor:¹

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَأَحَبُّ أَنْ
يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ
(ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Kulların yaptıkları ibadetler, iyilikler, kötülükler, ameller pazartesi ve perşembe günü dergâh-ı izzete arz olunur. 'Yâ Rabbi, kulların amelleri bunlar!' diye Allah'a sunulur. (*Feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sâim*)

¹ Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201,

no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

Ben de, benim amellerim melekler tarafından Allah'a sunulurken oruçlu olmayı seviyorum, onun için oruç tutuyorum.” diye böyle izah buyurmuş Peygamber Efendimiz. Pekiyi, Allah-u Teâlâ Hazretleri kulların yaptığı bütün ibadetleri anında bildiği halde, hattâ işlenmeden önce ilerisini- gerisini de bildiği halde niye arz olunuyor?.. Yâni kesinlik kazanıyor. O zamana kadar kul günahına tevbe ederse, silinecek; o zaman, günahı dergâh-ı izzete arz olunmayacak, kurtulacak.

Onun için, böyle bir haftanın iki gününde işleme konulma durumu oluyor.

Pazartesi-perşembe günleri oruç tutmak sünnettir, Efendimiz'in yaptığı bir şeydir. Siz de yaparsanız hem sıhhat kazanırsınız, hem mideniz dinlenir, hem aklınız açılır, hem nefsiniz ıslah olur, hem iradeniz kuvvetlenir. Yâni isteklerinizi frenlemeyi öğrenmiş oluyorsunuz. Ramazan'daki çalışmanın devamı olmuş oluyor, devamlı idman oluyor.

Pazartesi-perşembe oruçları, bir...

Sonra Arabî ayların başında, ortasında, sonunda oruç tutmayı severdi Peygamber Efendimiz ve tavsiye buyururdu. Meselâ, Muharrem'in birinde, yeni senenin ilk günü olan pazartesi günü keşke oruçlu olsaydı kardeşlerimiz... Bir de ortasında ve sonunda... Böyle her ayda üç gün oruç tutan, on misli mükâfât alacak, otuz gün tutmuş gibi olacak. Her ay böyle tutunca, bütün seneyi oruçlu geçirme sevabını kazanacak. Bu var.

Bir de Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği *eyyâm-ı biyz* oruçları var. Arabî ayların 13. 14 ve 15'inde tutulan oruçlar... Yâni mehtaplı gecelerin gündüzlerinde, dolunay olduğu zamanlarda tutulan oruçlar. O oruçları da, önümüzdeki günlerde gelecek, onları da takib eder, tutarsınız.

Her ayın *eyyâm-ı biyz*ında, yâni mehtaplı gecelerinin gündüzlerinde Efendimiz oruç tutardı ve hiç bırakmazdı. Siz de ona dikkat etmeğe çalışın!

Ayrıca Receb ayı geldiği zaman çok oruç tutardı. O Üç Ayları biliyorsunuz, Regâib kandili gelecek. Üç Aylar önümüzde daha, o zaman söyleriz inşâallah... Şimdi size, önümüzdeki hafta içinde Muharrem orucunu tutmanızı hatırlatıyoruz, sevap kazanın diye...

Senenin birinci ayındayız. İnşâallah bu seneyi daha sevaplı, Allah'ın rızasına daha uygun geçirmek için daha dikkatli olursunuz, daha dikkatli oluruz, daha güzel çalışmalar yaparsınız. Allah'ın rızasını kazanmak için daha çok çalışırız.

Hani dünyada birazcık maaş kazanacağız diye, geçimimizi sağlayacağız diye, otuz-kırk yıllık ömrümüz için, veya seksen- doksan yıllık ömrümüz için, veya yüzün üstünde bir ömür için ne kadar çalışıyoruz! Halbuki ahiret hayatı ebedî olduğuna göre, ahiret için ne kadar çalışmamız lâzım?.. Eğer oranlayacak olursak birbirine, ahiret için çok çalışmak lâzım!..

Fakat Allah-u Teâlâ Hazretleri bize tâkâtimizin üstünde yük yüklemiyor. İslâm'ın en güzel yönlerinden birisi nedir?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri kula tâkâtinin üstünde yük yüklemiyor. Az ibadetini çoğa sayıyor; beş vakit namaz kılıyor, elli vakte sayıyor... Üç gün oruç tutuyor, bir aya sayıyor. Bir Kadir gecesini ihyâ ediyor, bir ömre sayıyor. Bir hac yapıyor, umre yapıyor; günahları siliniyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri lütf u kereminden azını çoğa sayıyor.

Bir insan iyi niyetle bir şey yaptı mı, o ibadet oluyor. Niyeti iyi olduğu zaman, yaptığı bütün şeylerden sevap kazanıyor. Hattâ niyeti iyi olup da onu yapamasa bile, sevap kazanıyor. Meselâ: “Yarın ben hastaneye gideyim, filânca hastayı ziyaret edeyim... Falanca kimsenin vefatını duydum, gideyim cenazesine katılayım...” diye iyi bir şeye niyetlendi. Veya, “Falanca fakire gideyim, şu kadar para vereyim!” dedi. Ama ertesi gün işi çıktı, onu yapamadı. Yapamadığı zaman bile sevap kazanıyor.

Allah rızası için, çoluk çocuğunu haram yemeden helâl lokma ile beslemek için çalışmaya gidince sevap kazanıyor. Anne çoluk çocuğuna bakınca, emzirince sevap kazanıyor, hamileliğinde sevap kazanıyor. İnsan hastalığında sevap kazanıyor. Yâni, İslâm'da niyet iyi olunca, kalb temiz olunca, her şeyden insan sevap kazanıyor. Böylece ömrü sevaplarla dolmuş oluyor. Bu da İslâm'ın güzelliğinden, kalbe ve niyetin temizliğine önem vermesinden kaynaklanıyor.

İnşâallah biz de niyet edelim: 1419 hicrî yılını Allah'ın rızasına uygun, çok güzel verimli, sevimli geçireceğiz, güzel işler yapacağız. İbadetlerimizi aksatmayacağız, herkese iyilik yapacağız, dargınlarla barışacağız. Paramızın bir kısmını hayra ayıracağız, hayır hasenat yapacağız. İslâm'ın gelişmesine, yayılmasına, iyiliğin hakim olmasına, zulmün kalkmasına gayret edeceğiz.

c. Endonezya'dan Avustralya'ya

Şimdi ben hac dönüşünde uğradığım ülkelere bakıyorum. Uzakdoğu ülkelerini görerek, Jakarta'da kalarak Avustralya'ya geldik. Jakarta Endonezya'nın başşehri...

Endonezya 200 milyon nüfuslu bir İslâm ülkesi, en büyük İslâm ülkesi... Çok büyük camiler var, ahalisi nüfus olarak kalabalık, müslüman... Ama şöyle havaalanında televizyonlarını izledim, dergilerini, gazetelerini inceledim; çok çalışması gerekiyor müslümanların. Baktım ki 200 milyonluk bir İslâm ülkesi ama, İslâm ülkesinde müslümanlar çalışmıyorlar, daha ziyade müslüman olmayanlar hakim. Ticaretine Çinliler hakim; eğitim hayatına, üniversitelerine hristiyanlar hakim. Kaç tane hristiyan üniversitesi kurmuşlar. İnsanları hristiyan yapmak için onlar gayret gösteriyor.

Ama hristiyanlık eski bir din... Hazret-i İsâ'yı seviyoruz bizama, hristiyanların inançlarının Hazret-i İsâ'nın öğrettiği, Hazret-i İsâ'ya inen İncil'deki inançlardan farklı olduğunu, artık ilim alemi de biliyor. Hattâ Lût Gölü'nün yanında,

Kumran² denilen mağaralarda çok eski İncil nüshaları bulunmuş, onları incelemeye almış alimler... Onlar müslümanların, Kur'an-ı Kerim'in, Peygamber Efendimiz'in söylediklerinin doğru olduğunu gösteriyor. Bu bozulmanın, tahrifatın isbatı olmuş oluyor.

Şimdi onlar yanlış yaymağa çalışıyorlar, biz doğruyu yaymakta çalışmıyoruz. Radyo çok önemli, televizyon çok önemli, dergiler, gazeteler çok önemli... Halka hizmet çok önemli, insanların iyiliği için çalışmak çok önemli!..

² Ölü Deniz Tomarları, bir kısmı İbranice, bir kısmı da Aramice ile kâğıt, deri veya bakır plakalar üzerine kaydedilmiş kırk bin adet elyazması parçasından oluşmaktadır. Bu parçaların bir araya getirilmesiyle tam beş yüz kitap yeniden oluşturulmuştur. Hıristiyanlığın ve Museviliğin bilinen en eski yazılı kaynakları sayılırlar.

1947 yılının Şubat veya Mart ayında, Muhammed Ahmed el-Hamid adlı, genç bir Bedevi keçi çobanı, kaybolan keçisini aramaktadır. Eriha kentinin 13 km güneyinde, Ölü Deniz'in batı yakasındaki bir tepede bulunan bir delikten aşağı taş atar ve duyduğu testi kırılma sesi üzerine aşağıdaki mağaraya iner. Mağaranın zemininde, içinde keten kumaşa sarılı deri tomarların bulunduğu büyük testiler bulur. Testilerin ağzı sıkıca kapatıldığı için tomarlar yaklaşık 1900 yıl boyunca hiç bozulmadan saklı kalabilmişlerdir. Bulgular, bu tomarların MS 68 yılında mağaraya yerleştirildiklerini gösterir. 1947'deki keşif ve 1952- 1956 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sonucunda toplam on bir mağarada bu elyazmalarına rastlanmıştır.

Ölü Deniz Tomarları'nın bulunması, 20. Yüzyıl'ın en önemli arkeolojik keşiflerinden biridir. Bu tomarlar, Hristiyanlığın ve Museviliğin bilinen en eski yazılı kaynakları sayılır. Ortalama iki bin yaşındadır. Ortaya çıkartılmalarından hemen sonra dinler tarihi, özellikle de Hristiyanlığın ilk devirleri üzerine büyük bir tartışma başlamıştır. Vatikan, tomarlarda yazılı olanları gizlemek için büyük çaba gösterirken, İsraililer metinlerin tamamını yayınlattınca, Hristiyan dünyasında oldukça şiddetli bir inanç depremi yaşanmıştır.

Benim meselâ Avustralya'da gördüğüm en önemli noktalardan birisi, halka hizmetin çok güzel yapılması... Seneler önce desöyledim: Türkiye'deki belediye başkanı dostlarımızın buralara gelmesini, buralardaki belediyelerin çalışmalarını incelemesini dilerim.

Çok güzel hizmet veriyorlar. Alt yapı dediğimiz insanların asıl ihtiyacı olan su, yol, elektrik, barınma, aslî gıda maddeleri temel sorunları çözülmüş. Şimdi biz seyahat ediyoruz. Hangi kasabaya girsek, o kasabanın girişinde çıkışında çok geniş bir mesîre yeri, kır sefası yapılacak yer var. Kebap pişirecek ocaklar, oturacak masalar, gölgelikler, ağaçlar, çimenler, yüznumaralar, hatta duş almak için yerler... Bunlar bedava olarak yapılmış. O belediyenin halka, gelip geçen yolculara bir hizmeti oluyor.

Kendilerine de hizmeti oluyor. Onlar da çocuk arabalarını alıyorlar, kahvaltılarını sepetlerine koyuyorlar, geliyorlar, kahvaltıyı belediyenin yol üzerinde yapmış olduğu o geniş bahçede, parkta yapıyorlar. Kenarda çocukların oynaması için çocuk bahçesi oluyor. Yâni her türlü ihtiyaç düşünülmüş.

Biz onun için, Avustralya'da binlerce kilometre seyahat yapıyoruz. Namaz vakti geldiği zaman öyle bir parka gidiyoruz, çimenlerin üzerine seccadelerimizi yayıyoruz, cemaatle namazı kılıyoruz. Hiç zorluk çekmiyoruz. Gayet güzel düzenlenmiş, belediyeleri takdir ediyorum.

Sonra Avustralya, yağmur az düşen bir yer, yağış oranı az olan bir ülke... Bir şey çok dikkatimi çekiyor: Her tarlada sel yataklarının önüne duvar yapmışlar, suyu biriktiriyorlar, yağın yağmuru kaçırmıyorlar. Her tarlada üç tane, beş tane –artık arazinin yapısına göre, kendileri de bazan grayderle oyarak, çukurlaştırıp da yapıyorlar– gölet oluyor, barajcık oluyor, su birikiyor oraya... Gökten yağın suyun damlasını ziyan etmiyorlar, kaçırmıyorlar. Onlar birikiyor; hayvanlar içiyor, sulamada kullanılıyor.

Böylece hangi kasabaya gittiyseniz, su 24 saat akıyor. Otellerde gayet rahat ediyorsunuz. Yol üzerine otelleri koymuşlar, motel diyorlar. Arabanızla yanaşıyorsunuz, tek katlı, odası var, banyosu var, mutfuğı var... Geceliğı 50 dolar, 60 dolar, neyse veriyorsunuz. Yatıyorsunuz, seyahata devam ediyorsunuz. Çok güzel ayarlamış belediyeler, çok takdir ediyorum.

Halka hizmet çok güzel... Yâni halkın bütün ihtiyacı düşünölmüş. Meselâ, dün durduğumuz parkta, gazla çalışan kebab ocağı vardı, barbükü diyorlar. Yâni gazı bedava... Git orada kebabını pişir, ye, ondan sonra yoluna devam et!.. Duş yap, yıkan, tertemiz terini akıt, yoluna devam et! Bunlar hizmet...

İnsanlara hizmet belediyelerde bir yarış haline gelmiş. Bir onur meselesi, bir şeref meselesi olmuş. Geniş parklar yapmak, çocuk bahçeleri yapmak, halkı memnun etmek, halkın alkışını almak çok önemli...

Ben bu konuşmamda beni tanıyan arkadaşlara, sonra bizim çevre derneği ilgililerine rica ediyorum. Lütfen yol kenarlarında araziler alsınlar paralarıyla, parklar yapsınlar; bir tarihî büyüğümüzün, bir dînî büyüğümüzün ismini versinler. Meselâ, Salâhaddîn-i Eyyûbî, Alparslan, Fâtih Sultan Mehmed, Kânûnî Sultan Süleyman, Mehmed Zâhid Kotku veya Gümüşhânevî Hazretleri parkı desinler! Böyle bir park yapsınlar, çocuk bahçesi yapsınlar, yüznumaralar yapsınlar, duş yeri yapsınlar, halka hizmet versinler.

Çünkü, halka hizmet etmek çok sevap, bu sevapları kaçırmayalım! Bizim derneklerimiz hayırları yapsın, bu sevapları kazansın. O hizmetler ayakta durdukça, onları yapanlar sevap kazanacak.

Bir de burada parkların ortasına abide koyuyorlar. Meselâ, o kasabada Japonlarla yapılan savaşa kimler katılmış, kimler ölmüşse, ölen kimselerin isimlerini oraya yazmışlar. Hiç bir isim unutulmuyor, hiç bir iyilik unutulmuyor. Her iyiliğin bir hatırası oluyor. Böylece Avustralya'da yeni yetişen gençler milliyetçi yetişiyor. Kendisinin milletini, tarihini tanıyan, bilen, seven insanlar olarak yetişiyor. O da hizmet yapmaya, başarılı olmaya, milleti için çalışmaya gayret ediyor.

Meclisini gezdik bir milletvekili tanıdığımız vasıtasıyla... Orada duvarda yazılar var. Filânca büyük zat şu işi başarmış; onun için meclisin duvarına onun yazısını yazmışlar,

resmini koymuşlar. Yâni vefâ dediğimiz, iyiliği unutmamak, iyiliğe karşı müteşekkîr olmak; nesillerin vazifesi bu... Eskilere karşı tarih sevgisi, tarih bilinci çok önemli... Burada ben onu görüyorum.

Bunlar çağdaş insanlar diye, meselâ Türkiye’de herkes bilir; Amerikalılar, Avrupalılar, İngilizler böyledir diye takdir ediliyorlar. Son derece dindarlar ve dînî hizmetler çok ileri... İki adımda bir kilise var ve herkes dînî hizmetlerine, kiliselerine bağlı... Kiliseler harıl harıl çalışıyor. Katolik kilisesinin koca mektebi var, Anglikan kilisesinin koca okulu var, hastanesi var... Her yerde bütün hizmetler onların eli ile yürütülüyor. İctimâî kuruluşlar millete hizmet veriyor.

Türkiye’de de bunların böyle olmasını temenni ediyorum. Halkın kurduğu hayır müesseselerinin, dînî kuruluşların devlet önünü açmalı, engellememeli, kapatmağa çalışmamalı!..

İnsan niçin dindar oluyor?.. Ahireti kazanmak için, Allah’ın rızasını kazanmak için de hayır hasenat yapıyor. Dindarlığı teşvik etmek lâzım ki, insanların arasında iyilik yayılsın ve çocuklar dindar yetiştiği zaman kötü alışkanlıklara düşmesinler.

İşte çevremize bakarak, başka milletlere bakarak kendimizi düzenlemeliyiz. Yirminci Yüzyıl’da bu gezmelerin, seyahatlerin, yurtdışındaki çalışmaların en büyük faydası,

karşılaştırma yapmak... Biz ne durumdayız, onlar ne durumda?.. Biz ne yapıyoruz, onlar ne yapıyor?..

Burada meselâ çevreyi korumak, tabiatı, doğayı korumak çok önemli bir konu, fevkalâde önemli bir konu... Çok dikkat ediyorlar, bir ağacı kestirmiyorlar. “Bu ağaç güzel bir ağaçtır, bunu kesmek yasaktır.” diyorlar ve onun üzerinde duruyorlar. O ağaçtan dolayı o arsa öyle kalıyor, ev yapılamıyor, o kadar koruyorlar. Kıyıları koruyorlar, yağmalamayı engelliyorlar, halka açıyorlar.

Bu doğayı korumanın Türkiye’de de olması lâzım!.. Türkiye’nin doğası çok güzel ama, bu kadar tahribe dayanamaz. Bu kadar yağmalamadan sonra biter, her taraf berbat olur, en güzel yerler perişan olur. Meselâ, o eski Turgut Özal merhumun çok gittiği bir Göcek Koyu vardı. Arkadaşlar söylüyorlar; oraların şimdi pislikten, naylon torbalardan, içilmiş boş kutuların atılmasından denizin kıyılarının çok bozulduğunu söylüyorlar.

Demek ki doğayı korumak önemli, tarihi korumak önemli, inancı korumak önemli, suyu ziyan etmemek, halka hizmet vermek önemli...

Endonezya’da durduğum sırada, oradaki bir dergiyi inceledim. Malezya, Endonezya ve çevredeki diğer ülkelerin su durumlarını gösteren cetveller yapmış, büyük su ihtiyacı var... Halbuki oralara muson yağmurları yağar, şakır şakır aylarca yağmur yağar, su sıkıntısı

olmaması gerekiyor. Neden?.. Alt yapı yok, suyu toplayıp halka sunma çalışması yok...

Kimisinde altı saat su veriliyor, kimisinde on saat, kimisinde on iki saat... Ama ileri ülkelere, alt yapısını yapmış ülkelere bakıyorsunuz, 24 saat hizmet veriliyor. Meselâ, Avustralya'da 24 saat su kesintisiz veriliyor.

Su kesilir mi?.. Bu belediyenin kusuru, halka hizmetin az olması...

Çevremize bakarsak, herhalde kendimizin hatalarını dadüzeltebiliriz. Bakın meselâ Yunanlının dinine, papazına, kilisesine bağlılığını düşünün! Sırp'ın dinine, kilisesine bağlılığını düşünün, siyasetine bunun nasıl aksettiğini düşünün!.. Bizdeki durumu düşünün, bizdeki tarihî büyüklerimize, olaylara karşı ilgiyi düşünün!..

Şehidlerimizin isimleri belli değil... Meselâ, benim dedem şehid olmuş, ben babama "Madalya alalım!" dedim; "Evlâdım, nasıl uğraşacağız?" dedi. Devletin kendisinin getirip vermesi lâzım! "Senin deden şehid olmuştu, al bu madalya ailenizde iftihar vesilesi olarak, size yâdigâr olarak kalsın!" demesi lâzım!.. Çünkü o canını vermiş vatan için, bizim de ona bir şükran borcumuz var; onu anarak, hatırasını yaşatarak bu işi yapacağız.

Böyle çevremize bakarak kendimizi düzeltebiliriz. Diliyorum ki 1419 hicrî yılı hataların düzeltildiği, yanlışlardan dönüldüğü,

iyi şeylerin yapıldığı, çağdaş, ileri, insanları mutlu etmeye yönelik; üzmeğe değil, kırmağa geçirmeğe, hapse tıkmaya, cezalandırmağa değil, affetmeye, mutluluğu yaymaya yönelik, güzel hizmetlerin yapılmasına yönelik çalışmalarla geçsin... Her şey düzelsin, güzelleşsin... İnşaallah bu güzellik Türkiye'den çevreye de taşsın... Bütün çevre ülkeler, hattâ tüm dünya güzelliklerle dolsun... Her şey güzel olsun...

İslâm ülkelerine bakıyoruz, geziyoruz, görüyoruz, hep sıkıntılar var... Batı ülkelerine bakıyoruz, sıkıntıların çoğunu çözümlemişler, imrenilecek durumlar var. Ziya Paşa'dan³ beri böyle olmuş. O da Frengistan'ı gezdiği zaman beldeler, kâşâneler görmüş; İslâm alemini gezdiği zaman virâneler görmüş. Onu şiirinde dile getiriyor:

Diyar-ı küfrü gezdim, beldeler kâşâneler gördüm;

Dolaştım mülk-i İslâmı, bütün virâneler gördüm.

³ Ziya Paşa (1829-1880): 1829 yılında İstanbul'da doğmuştur. Güçlü bir şair olmasının yanı sıra, başta saray kâtipliği olmak üzere; müfettişlik, mutasarrıflık ve vekillik gibi devlet kademelerinde görev yapmış bir devlet adamıdır.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin en önemli devlet adamlarından birisidir ve

en çok eser veren Tanzimat çağı yazarlarındanıdır. Sultan Abdülaziz döneminde Avrupa'ya kaçarak Genç Osmanlılar arasına katılmış ve gazete çıkararak devrin hükümeti ile mücadele etmiştir. Sadrazam Ali Paşa'nın vefatından sonra, Sultan Abdülaziz'den affını istemiş, padişahın onu affetmesi üzerine tekrar yurda gelerek memuriyetine devam etmiştir. Çeşitli valiliklerde bulunmuş ve son görev yeri olan Adana'da hayatını yitirmiştir.

Ziya Paşa ne zaman yaşadı, biz ne zamanda yaşıyoruz, aradan ne kadar zaman geçti, düzelen bir şey yok... Rejim değişti, padişahlık gitti, cumhuriyet geldi, demokrasi geldi... Ama hizmet eksik olunca, demek ki işler lafta kalıyor demek... Bu durumu düzeltmeliyiz, hatalarımızı düzeltmeliyiz.

Bizim beğenmediğimiz, küçümsediğimiz, tepeden baktığımız ülkeler bile bizden daha ileri geçer duruma gelmemeli!.. Biz tarihî derinliği olan, köklü, yüce bir milletiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri, ecdâdımıza lâyük torunlar olmayı, rızasına uygun işler yapmayı, rızasını kazanmayı, insanlığa hizmet etmeyi, faideli olmayı, rehberlik etmeyi, ışık tutmayı, insanların yanlışlarını düzeltmeyi, onları hem dünyada hem ahirette mutlu edecek çalışmalar yapmayı nasîb eylesin... Özellikle mü'min kardeşlerimden daha gayretli olmalarını diliyorum, bekliyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri gayret, kuvvet versin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

05. 1998 - AVUSTRALYA

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü